

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор!
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — В Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свѣт о 5½ год пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи анертає ся лише на попереднє застерєженє. — Реклямації неопечатані візьні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Оружний мир.

(+) Клясичне «si vis pacem, para bellum» проявляє ся у нас рік-річно, а сего року в значнійшій мірі в спільнім бюджеті державнім, предложенім на вступнім засіданю делегаційної сесії. Хоч обосторонні міністри скарбу, австрійський і угорський, жалують ся на нееластичність бюджету, домаганя бюджету війни ростуть з кожним роком. Звичайний бюджет військовий не приніс вправді ніяких несподіванок, однак потвердив в цілости вісти, голошені про значні домаганя на гармати і додаткові кредити.

Загальне заотребованє на 1903. рік прелімінованє на 366 мільонів корон, отже о 8-2 мільона висше, як вторік. Однак сим ще не вичерпано суми спільних тягарів. Надзвичайне заотребованє для війська в окупаційній області прелімінованє на 7-8 мільона корон, отже о 447.000 К висше, як вторік. Яко додаткові кредити вставлено 110.000 К на звичайні етатові потреби, 229.000 К на сторожевий відділ в Китаю і поважну квоту 1-5 мільона на потреби дипломатії і 4-4 мільона на маринарку в Китаю, а ся остатня квота має бути зверненою з китайських воєнних коштів. Загальне заотребованє вносять отже в дійсности не 366 мільонів, але властиво 380 мільонів, отже не о 8-2, але о кругло 22 мільонів корон більше, як вторік.

До сего значного обтяженя військового бюджету належить ще дочислити квоти на справленє нових гармат. Від многих літ робить міністерство війни проби з новими гарматами, а ті проби після запевненя воєнної управи дійшли до того, що зроблено відповідний всяким вимогам модель для нової гірської гармати і гавбиць (менших польних гармат), а лише що-до нових польних гармат ведуть ся дальші проби.

Успіх сей осягнений міністерством війни найшов в бюджеті спільнім поки-що вираз в формі 38 мільонів корон. За ту суму можна поки-що справити лише нові польні гавбиці і нові гірські гармати, а в звязи з тим має бути переведене утворене 14-ти польно-батерійних дивізіонів і реорганізація полевої артилерії вже з жовтнем 1902. р. Але й сим значним видатком не буде ще вичерпанє загальне заотребованє на 1903. р. З нагоди заведеня нового гарматного матеріалу і реорганізації артилерії вимагає ся додаткового кредиту 1,552.000 К. Окрім того між рядками справозданя до 38-мільонового кредиту робить міністер ось яку немаловажну примітку: «на случай, колиб дальші проби що-до польних гармат в слідуючім (значить 1903. р.) довели до успішного вислідю, буде міністерство війни приневолене в 1903. році зажадати дальшої часті одноразової квоти на справленє сих гармат, однак в тих домаганях не піде поза квоту 40 мільонів корон. Загальне заотребованє на 1903. р., окрім додаткових кредитів, які рік-річно появляють ся, вносять разом 459-5 мільонів корон, отже в порівнаню з вторік ухваленим кредитом 357-8

мільонів о кругло 102 мільони корон більше.

Головну позицію приходів, окрім квотових сум обидвох половиць монархії, творять в спільнім бюджеті спільні доходи з цла. Коли однак спільні видатки ростуть так безмірно з року на рік, зменшає ся рік-річно рубрика покритя. Ще в р. 1901. виносили доходи з цла спільної цлової області понад 118 мільонів корон. На рік 1903. вставлено лише 99-5 мільонів корон, отже о 18-5 менше і взагалі се велике ще питанє, чи при зменшеню консуму наслідком злих часів ся квота зоставлена дійсно вплине.

Заслугує також на увагу розділ видатків на військо на обидві половиці монархії, виказаний вперше тепер міністерством війни. В 1900. р. вносив звичайний видаток на військо після замкнення рахунків 282 мільони корон. З того зужито з звичайного кредиту на Австрію 186, на Угри 88 мільонів, на окупаційну область (Босну і Герцоговину) 7 мільонів, отже на Австрію 67%, на Угри 31½%, так що не осягнено теперішньої квотової пропорції. З загального заотребованя вичало на Австрію 646, на Угри 30-88, на Босну 4-23, на заграницю 0-29%. З заотребованя на маринарку ужито: в Австрії 68-44%, в Уграх 10-74%, в Босні 0-33%, заграницею 20-49%. Сей виказ є відповідю на резолюцію угорської делегації, щоби більше узгляднювано при достарченю воєнних потреб угорський промисл. Міністер війни обіцяє і в будучині відповідну частину признати Уграм.

Вельми значні тягари, які поносять податники задля оружности і битности армії, вкладають на делегації обовязок, пильно розслідити всі домаганя. Але хоч як важкі сї військові тягари, хоч як угинає ся населенє під вагою сих тягарів в нинішніх критичних часах, то они представляють ся лише яко асекураційна премія за удержанє мира і не найде ся ніхто, хто прийняв би одвічальність за занедбанє сего обезпеченя. Населенє в нинішніх часах для браку зарібку, мусить собі від уст відняти, щоби оплатити сю високу премію асекураційну, а задачею делегації повинна бути строга контроля, щоби сї високі квоти обертано не на експерименти, але на дійсні потреби.

Польський гакатист.

Проф. Гломбінський зложив своє політичне віроісповіданє перед виборцями у Львові. Цілу свою півторагодинну промову переплітав квестіями, які дотичать польско-русских відносин. Тому і ціла бесіда робить лиш одно вражєнє, що головною і одинокою точкою програми Гломбінського є: поборювати Русинів і всьо, що може їм пособлювати та хоронити їх від остаточної загибели.

На початку ствердив проф. Гломбінський, що в заграничній політиці Австрії Поляки мають за малий вплив (хотяй Поляк стоїть на чолі дотичного міністерства, і звісно, за єго впливом багато Поляків займає визначні становища в австрійській дипломатії. — Ред.) Заприяненя з нашою монархією держава призначує

що-раз нові мільони на вивлащуванє Поляків, а задля проваженої участі Поляка ки. Саліги в дружині архкн. Франца Фердинанда підносять Мадяри бучу.

Також у внутрішніх відносинах польський язик не зміг вже виперти німецького із заряду почти, залізниць, жандармерії, закопів і тютюну, в урядах на Шлеску і Буковині(!). Надто в самім краю Поляки мусять «вальчиць з вромем», який стремить до зручення столиці і східної Галичини за помічю закладаня руских шкіл народних, руских гімназій, а навіть уряджує замахи на університет Підпору для своїх забабів находять Русини в центральнім правительстві, яке в польско-русских відносинах ще завсїгда держить ся давньої засади: divide et impera. Се правительство зробило в Русинів, давних польских повстанців, непримиримих ворогів для Польщи, жидів виховало в німецькім дусі, а серед люду заціпило ворожі для нас чутя, які доперва в послідних часах починають змінити ся на користь польської ідеї.

Дальше виказував бесідник, що парламентаризм упадає в цілій Европі, а в Австрії стоїть над краєм домовини і даремні є висилки польского Кола, щоби єго удержати. Сила подій змушує Коло польске до повертєнє до давних народних ідей, до засад Смольки, до засад жовтневого патенту, якого основи похоронено в дуалістичній формі правління. Одним словом, Поляки мусять домагати ся далекоюсяглого розширеня автономії, супротив якої теперішня виглядала би на пародию. Край мусить осягнути самовласть в політиці суспільній, податковій і т. д., а тоді устануть внутр краю народні спори межі Поляками а Русинами, що ставлять запору відродженю і економічному розвоєви, бо Русини, бачучи, що не мають підпори в центральнім правительстві та у иньших сторонницях, змінять своє становиско, і аж тоді настане спокій... спокій кладьбища!..

Бесідник є захитником народовой солідарности і тому вступить до польского Кола, а людовцям і євому контркандидатови Станіньскому закинув, що они, остаючи поза Колом, допустили ся такого непатріотичного діла, що підписували рускі внесенє в справі узглядненя руского язика в поодиноких школах, в станиць-славівській дирекції залізниць і др.

Але найцікавіше є становиско, яке кандидат на посла заявляв в квестії виборчої реформи. В засаді він є за загальним правом виборчим, але не годить ся на загальне і рівне право голосованя. Заведенє сего права дало би в Галичині панованє Русинам, мимо, що Поляки культурно і економічно стоять висше, платять ½ податків і чисельно є сильвійші. Але они поселені густо у західній Галичині, так що творять більшість лише в 33 повітах а в 47 є в меншости.

Оттак відозвав ся п. Гломбінський про Русинів, при чім як референт повторював висказ, що се вороги, з якими нам треба стати до «вальки». Єще ніколи не підніс ся з публичної трибуни такий ненависний голос супротив Русинів, такий безоглядний і оголошений з всякої етики, як з уст проф. Гломбінського. Бували часи, коли лунав оклик «niema Rusi!», але тоді він був усправедливлений о стілько, що польска суспільність тоді ще не знесла ся була повад кастово-пняхоцьке понятє народа, але ото тепер підносить ся ворожий оклик «walka z Rusią!», а дороги і средства, які вка-

зуює его защитник, не уступають нічим грубим, некультурним і пагубним способам інших гакастивітв.

Політика галицьких Русинів.

Поляки виступили против Русинів: було то не лише звичайне соперничанє двох народів побіч себе живучих, але заразом і пімета на Русинах, котрі будь-що-будь хоть і не Москалі оголосили себе за одно з Москалями, ворогами Поляків. От і рішений узел братолобїя славянського.

Цілий ряд подій компромітуючих вельми Русинів в очах австрійського правительства, викликав той гаразд, в яким опливають тепер австрійські Русини. Той гаразд по самій більшій часті зготовила Русинам партія тверджіків своєю „замисловатою“ політикою.

Затихла справа Гвнличок, Наумович переселив ся в Росію, де так му стало любо, що аж отруїв ся з радости між братами... та наслідки гвнличкові дають ся подекуди чути і тепер. Страшне запустіне монахів Чина св. Василя стало причиною, що віддано реформу Василян в руки Єзуїтів. Наші Василяне, твердь твердійша, вже від давна відзначували ся своєю недбалостю, байдужностю а подекуди і розворотом. Тож реформа того закона була потрібна. Тільки-ж відданє руских монастирів під оміку Латинян не причинило ся до увисненя поваги нашого обряду: мовляв, латинський обряд то такий ліпший від грецького... хоть, як намічено, реформа доконче була потрібна.

Слідували дальші літа. Русини-народовці тепер вже беруть живійшу участь в політиці і, що лише стало ся жосенного для народа новітшими роками, то головню условности народовців приписати належить. В соїмі домагають ся гідного узглядненя прав нашого народа. По довгих старанях увискують поступенно заснованє руских гімназий ще і в Перемишлі, Коломиї та Тернополи. Нині, коли від 1849. року т. є. того часу, як заведений був руский язык викладовий у всіх школах середних Галичини і за старанєм самих же Русинів опять зістав цофнений, мінає вже більше ніж пятьдесят літ, а ми Русини маємо лише три повні гімназии і засновуючу ся четверту, де викладають по руски. Так то некористанє з пригідної хвилі полишило наслідки далеко ідучі. Колиж зважимо всі перепони, яких мусіли одолівати Русини-народовці, щоби поволї увискати хоть окрипши належних нам прав, то чолом мусимо ударити перед їх роботою. Тим жалкішими і нужденнішими мусять ся видати ті покирти „патріотическіє“, котрі з „Галичанин-ом“ на чолі виражають ся про гімназии, котрі так зноїним трудом вибороли рускі посла, з противним легковаженєм: „так зовп-

мий“ рускі гімназии. Та від тверджіків годї ожити чого иншого, окрім плюгавки*).

Яко про важійші здобутки рускої шкільні окрім наведених вже гімназий, згадати належить про катедру рускої історії і катедру рускої словесности з особливим зглядом церковнославянщини на університеті львівскім, про рускі школи вправ у Львові, Тернополи, Станиславові, Самборі і Сокалі.

В короткім тім огляді політики галицьких Русинів згадуючи про домірну такої невеликі здобутки австрійської Руси під зглядом національним, ми обмежили ся трохи чи не на самі школи, бо уважаємо се за найважійшу річ з всего того, що удало ся Русинам осягнути. Заразом виказалисьмо, що вину того жалкого стану, в яким галицькі Русини тепер находять ся, поносять по найбільшій часті тверджіки, котрі в своїм часі, маючи виключно в своїх руках проводирство, вели галицько-руський нарід манівцями, аж і завели єго у такий безвідрадний став.

Для народовців тепер крайна настала пора отворити очи галицькому людови, щоби не вірив слїно туманним обіданкам тверджіків. Ми не можемо смотріти на те байдужим оком, щоби за вибрики кількох загородкових політиків або кількох очайдухів, снадало нещастє на цілій нарід руский в Галичині.

Партія, котра винисала на своїм прапорі єдність національне Малоросів з Великоросами, тепер вже єствує і ділає явно, буцім то лише яко „литературная партія“. Яка то жива тота „литературная партія“ видко з того, що ніхто з той партії і доси не годен написати чистю по російски, а щоби преці сьвіту указати, яков то „литературное движенє“, перепечатають повісті і поезії російських писателів...

(Конець буде).

Пора відновити передплату!

НОВИ НК И.

— Календар. В суботу: гр.-кат. Симеона; рим.-кат. Изидора. — В неділю: гр.-кат. Ясона; рим.-кат. Мамерта.

— Верифікаційна комісія делегації австрійської вибрала председателем дел. Барвіньського.

— Підчас сьєгс-ю цїсар розмовляв з кількома галицькими делегатами. В розмові з дел. Барвіньським цїсар порушив справу руских студентів і запитав, чи вже повернули на львівський

*). На жаль, був час, що й деякі народовці і їх орган в своїй загорілості висловлювали ся згїрдно про такі придбаня, як рускі гімназии (озва! що то паралелька!). — Ред.

університет. Дел. Барвіньський відповів, що часть студентів повернула. Дальша розмова вела ся про руских богословів.

— Загальні збори тд-ва взаїмн. обезп. „Дністер“. В дальшій ході дискусії на вчерашніх зборах забєрали голос п. Дамян Комар з Глинин, домагаючи ся іменем членів Товариства зниженя премій; о. Дмитро Гординський з Кульчиць радив додати до рубрики „залєглости у агентів“ познєнє, що се не є дійснї залєглости у агентів, але нестягненї премії; нотар Павлиш з Рожнітова жадав зрівнаня премій для жильців Рожнітова, бо одна їх часть платить більшї премії як прочї; о. Іван Писецкий домагав ся централізації агенцій, а п. Микола Гонта підвишеня провізії агентів. По відповідах д-ра Кулачковського і д-ра Федака на інтерпеляції, та коли ніхто не забєрав голозу, голова зборів п. Кузьма подякував присутнім за участь і замкнув збори, запрошуючи всіх на 4. год. поплудни на збори товариства взаїмн. кредиту „Дністер“.

Пополудневі збори відбули ся під проводом президента надзирающей Ради п. Кузьма в присутности около 50 членів Товариства. По отвореню зборів, відчитано протокол з попередних загальних зборів, почім без дискусії прийнято на внесєнє ревізійної комісії справозданє Дирекції і надзир. Ради за минулий (V) рік адміністраційний і розділ зиску після внесеня надзирающей Ради. При інтерпеляціях проф. Шухевич підніє гадку будови власного дому Товариства, поки ціна ґрунтів у Львові не надто висока. За сїм промовляли ще др. Кулачковський і др. Кормощ, а проти п. Гурик і поставив внесєнє, перейти над сею справою до дневного порядку. Голова зборів п. Кузьма піддав внесєнє п. Гурика під голозованє. За внесєнєм п. Гурика заявила ся значна меншість, тому п. Кузьма заявив, що надзираюча Рада розважить справу будови власного дому Товариства, та, котїй сего статут не вимагає, скличе в разї потреби надзвичайні збори. На сїм наради покінчили ся.

— Просьвітно-господарське віче в Коломиї. Коломийська філія „Просьвіти“ устроює в понеділок дня 19. мая в сали „Народного Дому“ в Коломиї просьвітно-господарське віче. Початок о 11. год. перед полуднем. О. Ал. Олесницький з Торговиці буде глєворити „про ради повітові“, а п. В. Цюцьора, фаховий знаток господарства, розкаже „про годівлю худоби і о сївооборотах (плодозміні)“. Тогож дня о 3. год. пополудни відбуде ся в сали каси оцадности Шовченківської вечерж для селян, що розвічає ся представленєм оперетки Ів. Котляревського „Наталки-Полтавки“ (відиграють селяне з Балінець); дальші точки програми виповнять сьпіви і деклямації. Просить ся інтелїгенцію і селян о численну участь як на вічу, так і на вечерку. — Філія „Просьвіти“ в Коломиї“.

— За море! Счас доносить, що майже щоденно переїздить через Краків 40 до 60 ємігрантів до Америки. Найбільше переселєнців походить з повітів: бучацького, борщівського і гусятинського. В останніх 10 днях начислено в Кракові 150 ємігрантів з тих повітів, а всі їхали до Канади за намовою єміграційного бюра Канаона.

— Шість денунціяційних і брєхнями пересичєних статей против українських гімназий та їх профєсорів виплював „Галичанін“ в послїдніх

7)

КОРНИЛО УСТИЯНОВИЧ.

КАВКАЗ.

(Розвідка етнографічно-історична).

Долї Ріоном і поза рікою Цхєніс-цхале, на котрій стоїть старинний міст — може з часів Помпея — званий *Бумбуас-хіди*, розстелюєсь аж до Чорного моря Мінгрелія, а по кожному берєгу Ріона і по приморю аж до города Батум і ріки Чороха Гурія.

Гурія — котра була колись частию древної Кольхїди — належала до Грузії, однак народонаселєнє тутешнє — хоть може і було чим спорідненє з Грузами, як Імерети і Мінгрели — відшибло ся давно від него, принявши поміж себе много Турків і магометанську віру. Они самі є властиво потомками *жидівських полонників* і пригадують Єврейв цілком своєю породою, але не вдачею. Гуріяль то чоловік чесний, добрий і хороший. „Урія“ в язиці грузийським значить жид, але они анї не говорять вже давно по жидівски, анї не знають Мойсєєвого закона. Сусїди їх Мінгрели пригадують також вдачею

жиди. Народ то торговий і спосібний до всього, і як всі Кавказці — хорошеї вроди.

Головне місто Мінгрелії є *Поті*, при уїстю Ріова. Оно дуже нездоровє, бо коло него находить ся величезнє, замулом ріки у море витворєнє болото *Палєостомо*. Оно є седном москітів і жовтої пропасниці, від котрої Мінгрели і мають той жовтий, нездоровий вид, який найшов у їх предків Комхів сучасник Геродота, Гінократєс.

За то доходять тут всі субтропічні дерева і рослини.

Мінгрелець є проворний. Вдачу ту свою показує він сам в казці о тім краєві, що попавши ся раз у рай — де єму недоно дуже межі сьвятими сподобало ся — утік звідтам на вкраденім, у св. о. Николая, швидконогім мулі.

Весїле у Мінгрелїв цікавє тим, що не молоду проводять у спальню, а молодого, котрий від того — ніби то — відпекуєсь, як може, що аж на силу єго там до молодої втручають.

Цікавє і то, що на кошти похорону складає, що хто хоче, а всі датки записує ся точно, щоби знати кілько і що дати, в припадку, коли хто з дателїв умрє.

Інструмент, при котрому сьлівають, є бандура, що „чонгурі“ називає ся.

Мінгрелець держить сьвято рєдинну ватру і вірить в духів „*батанєбі*“. Чоловік раженній

громом у него — як і на усім Кавказі — є сьвятим.

Є у них і забобон, який удає ся указувати на завєханий давно культ Прометєя. „На високій горі — оповїдають — що називає ся *Табакона*, стогнє прикований до камінного стовпа великан *Ранані*, а птах *Сєнїтка* клює єго тіло. До мученика прилітають Мазак-валі, то є чарівницї і приносять єму в жертву людські серця, котрі єму піддержують горєстнє єго житє.

Північну граніцю Мінгрелії творить ріка *Кодор*; поза нею лежить Абхазія і простєгає ся понад беріг моря і по горах к півночи аж по ріку *Баїб*. Головним містом Абхазії є *Сухум*. Коло него — над рікою *Кєласура* находить ся руїни потаняющей в море стародавньої якоїсь твердинї. Руїни сї сливуть під назвою: *тубуні*. Рештки їх тягнуть ся глибоко в край і мають становити останки другого кінця колишньої так зв. кавказкої стїни (*murus caucasicus*).

Абхазї називають себе: *Абсца*; они є в більшій часті магометанами і говорять якимось дивним язиком. Абхазець — коли говорить — харчить, цьвірінкає і сичить, плює і свище. Вівкнє: бзвю, значить: так; цмокнє язиком значить: ні.

Підєснє ту приморське, лагіднє, — тільки при всходї і при заходї сонця стережись! тоді бо вітер обертає з гір і стужєю переймає тіло

днях на радість гакатистичних Дзеніків і Народувек, які так само як він раді би змести з лиця землі всі рускі гімназії. В вчерашнім числі «Галічанін» містить епілог, в яким жалуєся, що «поіменно названі учителі уперто мовчали і мовчать» та не реагують на заціпку, а забув бідолаха на пословицю «пес бреше — вітер несе».

— **Українофоб.** З Херсона доносять «Петербурзьким Ведомостям», що там мав відбути ся в перший день по Великодні вечерок в честь роковин смерті Тараса Шевченка. В програму ма да вїйти між иньшим штука «Назар Стодоля», «Вечерниці» і живий образ «Україна». Участь в вечерницях прирекли взяти найвизначніші а-маторські сили з Херсона і охресности, а між иньшими бандурист Гнат Галайда і єго жена пняїстка п-ні Хоткевичева. Дві третині доходу з вечерниць призначено на «петербурське добродійне товариство видаваня загально хосенних і дешевих книжок для народа». Голова комітету міського театру в Херсоні п. С-кий обіцяв вишозичити українські костюми, однак в останній хвилі, коли вже надруковано афіші, відказав випозиченя народних строїв і вечерок не міг відсути ся. Автор дописи кінчить єї сими словами: «П. С-кий руководив ся лише тим, що вечерок мав мати чисто-малоруский характер. А що вечерок присвячено памяті великого чоловіка — се зовсім не обходило п. С-кого».

— **Гинуть дівчата.** Купцеви з Тернополя, п. Рапатортови, утекла дня 7. с. м. 14-літня донька Фридерика, чорнява, доволі розвинена. Зажурений батько прибув до Львова і просив тутешню поліцію о гляданя за пропавшою донькою.

12 літня Стефанія Гольківна, замешкала у Львові при ул. св. Петра виїшла оноді з дому родичів і не вернула більше. Була білява, добре відживлена, одїта в темну суконку.

Шлюсареві залізничному Теодорові Ділієви, коли перепроваджував ся дня 2. с. м. з ул. Барт. Гловацкога на ул. Кор. Ядвиги, згубила ся по дорозі 11-літня донечка. Минув тиждень і дівчинки ще не відшукано.

— **Бальон в театрі.** В Петербурзі в марійській театрі хтось пустив з галерії бальон з написом: «Проч з абсолютизмом, проч з Романовими». Як на злість, бальон підлетів під стелю і там висів аж до кінця представлення.

— **Жіночий стрій.** Проф. Альфред Ротлер доказує, що головною цілюю жіночого строю є фальшивість. На жіночій одежи бачимо гүзики, що зовсім не служать до заціпнаня; клімря і спряжки також нічого не стягають; узлики і шнурки нічого не вяжуть; вставки не є вставлені; мережавки, френзлі і ріжні «закінчення» не є в дійсности ніяким закінченням; черевачки на око видають ся шнуровані, а на ділі заціпнанють ся на гүзики; цвїти з полотна: спинки і гребені з целюльози а виглядають як з перлової матиці; дорогі камені є фальшивими імітаціями; ковпирі фальшиві і т. д. Одним словом, все фальшиве і підроблене.

— **Американські дурисьвіти.** Перед кількома місяцями появиля ся в часописях вість, що в Сан Франціско в Америці помер єпископ Нафталі Горовіц і полишив кількадесят мільонів долларів спадщини для своїх кривих жидків з західної Галичини. По провіреню справи адвокатами показало ся, що в цілім донесеню американських часописей не було ні слова правди.

і малярня готова. Впрочім підсонє ту майже субтропічне. Зимою пересїчна температура 5—7° + Reumira; а літом падуть дожді в двадцятикілька степенів теплі. Побереже те славить ся дородним вином, нахучими тютюнами, грецьким оріхом, каштанами, смоквою, бресквами, башмалою, олівами, гранатами і помаранчами. Ростуть магнолії тай иньші субтропічні дерева і рослини.

В горах множество щєкалок (шакалів) і гієн, є і козороги (Steinbock), заходить і пардус — але зубрів ту не бувало. Вони в північній, черкеській верхині Кавказа у жерел обох Зеленчуків і матки Кубані. Кабардинці зовуть їх: а дом бе.

В скалах Абхазії зносить маленька жовта кавказка пчола мід твердий як цукор і майже без воску; а той мід платять дорого Турки і Вірмени на свої присмаки як: гальвā, рахатликўм, чурчхєд і иньше; задля єго великої і вкусної солодости.

Авсуа, або Абхази є то ті самі Абсїдї Абазгї і Азєга, про котрі згадував ще Страбо Чи не родичі они які Ядигів? Вигляв же в V в. по Хр. цар грузійський Вахтанг, з Абхазії Азєгів і Пачангів (Печєвїгів). На нинїшних Абхазах не бачив я нічого монгольського або туранського.

(Дальше буде).

Та мимо того жидівський орган «Гамелік» доносить тепер, що в Лиманові живе убогий жид, Ляйхтаг, котрий є братанком помершого мільонера, та що на Ляйхтага припадає 7½ мільонів з тої спадщини. Поки уряди розділять остале майно, Ляйхтаг «зрік ся» четвертої части припадаючої на него пайки на річ «акційного інтересу». Іменно, він видав 100 акцій, які продає по низькій ціні, а при подїлі снадку кожний акціонер одержить 20,000 К. Розуміє ся, що на сей «акційний інтерес» дадуть ся спїямати хиба дураки.

— **Автономія в Росії.** «Нижегородській Листок» доносить: В одній безплатній читальні (в Росії) сторони домагали ся випозиченя їм «Вістника законів». Одному треба було подивити ся на се, другому на те, иньший хотїв переглянути мировий закон — а ту як на злість в списі книжок, які можна випозичати, не було «Вістника законів». Управа читальні зїбрала ся «а параду, чи можна випозичити єю книжку, і порїшила справу прихильно, а мотивувала се тим, що хотїя в списі дозволених книжок нема «Вістника законів», то ся книжка мусить бути дозволеною, коли в списі замїчено, що «ніхто не може оправдувати ся незнанєм законів». — Коли раз відступлено від букви закона, то можна брїсти і дальше — з чистої води в болото. В списі дозволених книжок була ілюстрована часопись «Нива». Але як раз сєго року друкуєсь там «Відродженє» Толстого, яке заборонено в читальнях випозичати. Управа читальні не богато думаючи, ухвалила сей річник засудити на тьму кромїшну і нікому єго не випозичати.

— **Чеський театр людовий в Празї.** Перед кількома літами завязало ся в Празї товариство «Тїля», що поставило собі задачею зїбрати потрібний фонд на будову людowego театру чеського в Празї. Доси зїбраво на єю ціль 40,000 К, а місто дарувало площу під будинок. Звісна жертволюбність і єдність Чехів в довершуваню народних дїл є занорокою, що людовий театр в Празї повстане в недалекім-часі.

— **Анальфабетизм в Росії.** Після урядового справозданя з переписів населеня в 1897. році, в псковській губернії, отже в одній з центральних губерній Росії, було 85 процент анальфабетів. В деяких селах сей губернії число анальфабетів виносить звиш 90%. В містї Москв, яка числила в 1897. році 1,038,591 душ населеня, уміло читати 58-3%, а в Петербурзі 62-6%.

— **Пачкарство бруксельскими мережевами.** Як звїсно, бруксельські мережева належать до найдорозших, а французське правительство каже собі платити від них дуже велике мито. Се є причиною, що всілякі купці і модисти старають ся роздобути ті мережева без оплати митової, по просту перепачковують їх через границу або кунують від пачкарів. В Бруксели є навіть окремі фабрики, котрі приготовляють мережева до перепачковуваня. Фабрики ті роблять біле із трохи витертого полотна, щоби єму надати вид старого, переносеного і обшивають мережевом. Так само в нові сукні вшивають під пахи старі платки від поту, а відтак обшивають ті сукні мережевом і перевозять за границу яко старі, від яких не платять ся мита

— **До неї.** Душі мою безодню мутну і трївожну Ти сїйвом своїх кіс промінних звеселила; Очий жаром загрїла лють душі морозну І білий цвїт надїї у серці засадила.

Стефан Чарнецький.

За ту упоєнь хвилю, улетного коханя Душа моя без скарг хрест болю підоймила І тихо шепчучи молитву покаяння, Іде. — де крила смерть холодні розстелила.

— **Зеліznица через Сагару.** Генеральний губернатор Альжіру п. Реувїл відкрив недавно зеліznицю, яка веде з Аїн-Софрі до Зубїї і є частию сєго великого шляху, що небавом має перерізати цілу Сагару. Доси виносить зеліznиця 125 кілометрів. В парижкій часописи Liberte Жан Таїліс подає займаючий опис сей пустинної дороги. В віддаленю 454 кілометрів від пристани Арцев звертає ся зеліznича дорога на полудне. По нудній подорожї, на просторони 30 кілометрів, через висохлі в літї а болотности в зимї голї узгїрї і плоскі вижани, приїздить ся до малої оазї Аїн Сефра, місцевости над «жовтими жерелами». Новий зеліznичий шлях веде якийсь час з заходу на схід також таким самим сумним сїрим краєвидом. По піснїайцї кілометрах дороги стає поїзд на малій стації Тїут. Ся стація є віддалена о кілометр від так само названої оазї, що лежить довола невеличкого озера з тропікільною ростиносною. Опісля переїздить ся через зеліznий міст Онед Сефра і посуває ся числєвними гадючими закрутинами аж до височини Моґгар. На Моґгарі чує ся чоловік трохи веселїшим, бо ту видко що-раз иньші змінючі ся в міру дальшої дороги, краєвиди. Душею неначе чоловік прочуває наближуючу ся велику пустиню; оазї ту що раз частїйші, буйнїйші і приємнїйші. Шлях зеліznиці звертає ся на полуде, перети

нає звалища місцевости Молрар-Туранї з єї розлогими пальмами і впадає в короткий, але дуже чудовий яр, який переїздить ся по величавім віадуктї. Дальша дорога веде по дикїй нічим непорослій і глухїй площинї, на якїй лежать порозвалювані величезні відломи скал, німі свідки давних землетрясєнь; око бачить і задержує ся по пасмах гїр зї шпїлястими нагами урвищами. Так знова минає поїзд пілий ряд живописних «зелених гїр», що лежать по правїй сторонї шляху а так близько, що можна голим оком з вагона докладно оглядати їх шмаґраґдово зелені і мідяно-червоно узгїрїя, вкінци стає поїзд на двірци Djennien-bon-Rest. Око змучене одностайносною пустинї на хвилю находить відпочинок. Машина шарова потребувала чотирох годин, щоби переїбути 87. кілометрову дорогу з Аїн Сефра. В Djennin нема вправдї нічого надзвичайного, вигіднї урядженя тутка незвані, але гарний для ока є великий огорог з пальмами і деревами привезеними з Європи і ту засадженими; подорожний найде приємний холод, на якїй вливають неподалєчкі жерела чистої води. Дальша дорога веде через степи і піскові лави, з котрих тільки де-не-де вихилить ся корчик «ртему» с. є білого цвїту пустинної ростины. Серед степу лежить ту близько дороги недавно отворена стація постерунку військового в Гад'єрат-Суїль, звернена одною стороною на територію мароканську, а другою на долину ріки Онед-Дермель. По правїй сторонї виднїють далеко верхи Фїгуйю. По кількох годинах поїзд прибуває до кінцевої на разї стації в Дїверїєр. Шлях сей зеліznиці є вузкоторовий, але зовсім вистарчає до цілий сей дороги. Дорога служити має до улекшеня великих транспортів в полуднїй сторонї війска враз з амініцією і засобом живности. Перевіз посилок не виплатив би ся на тїй лінії, хотїя би назначено дуже малі кошти оплати; та зеліznиця має служити виключно майже війсковим цілям. Спосіб перевозеня війска верхолюдями, получений з незвичайно великими коштами так, що в році 1900. виносив він звиш 30 мільонів франків. Отже в виду того зеліznиця оцадить державі Альжіру, а тим самим і Франції, немало гроша.

— **Отець в обороні доньки.** Господар Іван Янковский мав зятя, котрий дуже побивав свою жінку. Коли раз почув Янковский крик і плач доньки і побачив таку сцену, не надумуючи ся довго, вхопив стрільбу та вистрїливши через вікно, убив зятя на місці. Справа прийшла перед суд присяжних в Золочеві. Обжалований євого злочину не виправ ся. Єго освободили від вини і кари, лише прокуратор зголосив відклик. Пішла справа до Відня і касаційний трибунал дня 5. с. м. потвердив ув'лявляючий засуд суду присяжних в Золочеві.

— **Для Товариства «Шкільна Поміч» у Львові** надїслали: О. М. Олексїшин з Сухої волі 2 К, А Тишинський з Живця 2 К, І. Р. з Рогатина 2 К, о. совїтник Дмитрій Гузар з Завалона 10 К, П. Олімпія Лучаківска зі Львова 2 К, Роман Ієвїч з Касперівки 2 К, П. Онїшкевич нотар зі Львова 10 К, Галя Головацка з Ільча 2 К, О. Шапковский з Копичинець 4 К, Товариство «Дністер» у Львові 50 К.

Всім Високоповажаним Добродїям складає Виділ Товариства «Шкільна Поміч» сердечне Спасибїг і просить о дальшу память. — *Варвара Литвїньска*, касперка Товариства (ул. Вірменська ч. 8).

— **Дрібні вісти.** У Львові застрїлив ся Болеслав Мокшицкий, б. урядник зеліznиці і резервовий офіцер. Причиною сєго поступку був нервовий розстрїй. — Щєплецькі вісти у Львові буде відбувати ся безплатно кожного вторника і п'ятницї від 4. до 5. год. пополудня в шпиталї св. Софїї. Щєплити можна кожду здорову дитину, що покінчила 6 місяців житя. — Віче числєвних підофіцірів (з сертифікатом) відбуде ся у Львові дня 11. с. м. о 3. год. попол. в ратушевїй салї.

— **Переписка Редакції.** Гїсть з Острова коло Тернополя. Просимо подати своє ім'я, щоби ми могли віддрукувати Вашу цікаву звістку.

Телеґрами.

Відень, 9. мая. Вчєра відбула ся двогодинна нарада міністрів. Всї члєни кабінету заявили цілковиту солідарність з премїєром Кербером в сиравах автономічної цлової тарифи і угоди з Угорщиною.

Відень, 9. мая. «N. W. Tagblatt» доносить телеґрафічно з Петербурґа, що програма візиту президента Любєта в Петербурзі вже уложена. До Кронштату Любє прибуде дня 20. мая.

Берлин, 9. мая. Німецький парламент відрочив наради до 3. червня.

Відень, 9. мая. Грємїя тутешних антикарів відкинула важнїйші жаданя фармацевтів і заявляла, що антикарі цілковито приготовані на случай евентуального страйку, отже що антики мимомолу стрейку будуть функціонували.

